

Vallekilde, d.27de Februar 1908

Kære Sanne!

Tak for kortet! Et lille brev skal Du have, skønt jeg har meget at bestille, men sidste gang fik Du intet, da kunde jeg ikke overkomme at skrive. Influenzaen herskede over det hele, der var ike plads på sygehuset til alle dem, der blev slået ned, så de måtte i rullestuen, der var mindst dårlige, og der lå de på rad på gulvet. Et par stykke lå på bordene, og der blev naturligvis holdt løjer og grin, så snart de var raske nok til det. Hvorledes mon det er gået hos Eder, mon I også har haft besøg af den slemme gæst. Jeg skal hilse Dig fra Hanne Bentsen, nu er moster Marie død, hun døde nede på Oringe, men blev ført hertil og begravet her på kirkegården. Jeg tænker Hanne er glad og takker Gud for, at Marie er sluppen hjem, her på jorden var hendes liv afsluttet for længe siden. En tid af vinteren har Bentsen og hanne været ganske alene; Valborg er nu kommen ind for at lære sygepleje og Signe har været en tid i Askov hos Gudmund, men er nu kommen hjem igen. Nu er så Schröder i Askov død, han døde pludselig midt i sir arbejde; jeg har altid tænkt mig, at han ikke længe vilde overleve sin kone, de to var så sammenbundne med hinanden, at man ikke kunde tænke sig, at de ret længe kunde skilles ad. Han har også haft en lang arbejdsdag og kunde nu med ære nedlægge vandringsstaven. Der blev sagt tak fra mange ved graven, det gjorde mig lidt ondt, at der ikke også fra Færøerne lød en tak, men der var ingen, der frembar en hilsen deroppefra, der har dog ikke så få Færinger siddet på skolebænk i Askov. Povl Hansen var ikke med til begravelsen, der var så megen sygdom her på skolen, og Sigrid gik på faldende fod; d.18de kom der så en lille dreng til huse, han var så lillebitte og der var næsten ikke liv i ham, da han blev født. Han blev så døbt og kom til at hedde Niels Trier Hansen, men nu trives han godt, og det ser ikke ud til, at der er noget i vejen med ham, men Sigrid er ikke så rask, som hun plejer at være. Hun ventede en pige denne gang, og det skulde været en lille Ingeborg, men pigen kom ikke; nu er der syv drenge, men kun den ene lille pige.

Det gør mig så ondt, at det stadig ikke er bedre med Zakarias, hvad skal det dog blive til med den stakkels dreng, Gud give dog, der snart måtte ske en forandring til det bedre; det er så trist for ham at være fængslet til sygelejet. Mon lægerne deroppe er klar over, hvad han fejler?

Nu må Du hilse Din mand og Dine søde børn, og alle Dine husfæller. Gud give, I må have det godt allesammen.

Lev så vel, kære Sanne og Gud i vold!

Kærlig hilsen fra Din gamle

Bette fæster.

d.29de Jeg har været så kry af, at jeg var så rask, men nu ligger jeg i sengen, forleden nat blev jeg så syg st jeg troede jeg skulde ud på den lange rejse med det samme. Nu er det lidt bedre.

Vallekilde, d.28de Marts 1908

Kære Sanne!

En hilsen skal Du have, men det bliver heller ikke mere denne gang. Første påskedag er det jo Din fødselsdag, tillykke med den, og forsmå ikke bogen! Jeg fik den på juletræet, og da jeg havde den i forvejen, så tænkte jeg, at den måske kunde interessere Dig. Nu er så Zakarias kommen til København, Gud give, han ikke må være rejst herved forgæves. Hans Torgård var inde og besøgte ham dagen efter at han var kommen, og han sagde, at Z. var ved godt mod, og rejsen havde gået rigtig godt. Det er morsomt for ham, at Anna Haraldsen og Anna Mohr begge er sygeplejersker der på hospitalet, men ingen af dem er nok på den afdeling, hvor han ligger; men derfor vil de nok se til ham så tit det kan lade sig gøre. Johanne vil naturligvis også besøge ham hver dag, hvis hun kan få lejlighed til det. Han skal nu undersøges med Røntgen stråler, så må vi håbe, de kan komme efter hvad han fejler.

Hvorledes mon det vil gå Eder til sommer, Har I fået nogen indmeldelser?

Ja, Du får så ikke mere denne gang, kære Sanne! Hils Din mand og søde børn og lev så vel, og Gud i vold!

De kærligste hilsener til Dig fra Din gamle

Bette faster.

Jeg hører, at Sanne nu er død, det kom jo ikke uventet, men strængt må det alligevel været. Hvem er hos Mourits og børnene?

Vallekilde, d.30te April 1908.

Kære Sanne!

Tak for begge Dine kære breve, det ene fik jeg i Slagelse, jeg var nemlig dernede og besøgte Gudrun Trier Mørch, og det andet fik jeg i København. Det er første gang, jeg har været så længe borte, siden jeg kom til Vallekilde; jeg var borte i tre uger. Den længste tid var jeg hos Gudrun, børnene havde kighoste og hun vilde derfor gerne have mig hos sig, jeg kunde jo lide lidt for hende; hun har fem og det sjette i vente i en nær fremtid, det er ikke altid så let for hende.

Påskelørdag sent om aftenen kom jeg så til København, og påskedag gik jeg så ud på hospitalet til Zakarias; han kendte mig straks han så mig, han var ude i gården, det er han hver dag, når vejret er godt. Han er så god og tålmodig; det er nok ryggen, det er galt med, og derfra stammer nok det hele, det har lægerne derhjemme vist ikke haft nogen rigtig forståelse af. Du har vel hørt, at han har fået bandage på, og den kommer han nok til at gå med længe, om han nogen sinde kan blive fri for den, er jo et spørgsmål. Han bliver også behandlet for sukkersyge, det er en vanskelig sygdom og bliver sjældent helbredet, så der er ikke lidt i vejen for ham; Gud give, han må komme sig igen, jeg tror nok han selv har det bedste håb, han er jo ung, og har efter al sandsynlighed et langt liv for sig. Jeg var ude hos ham hver dag, mens jeg var i København, og det var vemodigt at sige farvel til ham; han sagde, at han vilde komme herud og besøge mig, når han blev udskreven af hospitalet. Han gode ven Hans Tørgård har fået arbejde i nærheden af Roskilde, og det er jo kun en lille times rejse med jærnbanen fra Roskilde til København, så jeg tænker nok, at H.T. vil besøge ham så tit han kan. H.T. tænkte på at rejse til Tyskland, men foreløbig er den rejse nok opgiven. Der bliver ryddet op mellem højskolen folk her i Danmark i denne tid; det sidste dødsfald er svært at forsone sig med, det kom så uventet, telegrafien har vel ført Eder tidenden om, at la Cour er død, han bliver begravet i dag, Povl Hansen er i Askov til begravelsen. Det er et stort tab for Askov og for hele Danmarks land. Man kommer uvilkårlig til at spørge, hvem skal træde i deres sted, der nu går bort, men der er jo en, der altid ved råd for uråd, og ved hans hjælp vil der vel nok findes gode mænd til at fylde de tomme pladser, om end måske anderledes, end vi kortsynede mennesker har tænkt os.

Nu kommer så snart den ny pigeflok her til skolen; Du kan tro, de får en dejlig foredragssal nu her på skolen, den skal indvies på Søndag; pastor Koch fra Ubberup skal tale og selve professor Nyrop kommer herud, han har jo givet tegningen til den ny bygning. Foredragssalen er hvid med mørke paneler forneden på væggene, på samme måde bliver loftet, hvidt imellem de mørke bjælker, jeg tror, det bliver den smukkeste foredragssal her i landet. Ansgarsbilledet bliver nu også anbragt i den ny foredragssal.

d.1ste Maj Nu kom der brev fra Zakarias, det var skrevet d.29de, og han skriver, at han venter at blive udskreven samme dag; bare det nu ikke er for tidlig, han måtte heller blive lidt længere, men det råder han vel ikke selv for. Han skriver, at han tænker på at komme herud. Du må endelig hilse Jakob og sige ham tusind tak for brevet, jeg blev så glad for det; jeg skal nok skrive til ham en gang senere, i denne tid har jeg det så travlt med at bringe huset i orden til pigerne kommer, ligesom Du, kære Sanne.

Jeg har nylig haft brev fra Hans, det var skrevet d.22de April i Darthmouth i England, hvor de tog kul ind til rejsen, ellers går farten temmelig regelmæssig imellem Rotterdam og Philadelphia. Hele familien i Amerika har det godt.

Gud give I nu må have det godt og få en god sommer! Hils Din mand og de søde børn. Lev vel, og Gud i vold, kære Sanne!

De kærligste hilsener fra Din

Bette faster.

Jeg har hørt at Mourits har solgt forretningen på Sand og er flyttet til Klaksvig, og Djurhus skal flytte til Thorshavn hører jeg, det er jo store forandringer. Nichels skal vel så herefter være bestyrer af handelen i Klaksvig. Handel er jo noget der betaler sig på Færøerne lader det til.

Vallekilde, d.28te Maj 1908.

Kære Simon og Sanne!

Tak for kortet og til lykke med den lille pige, der er kommen rejsende til Eder, Gud give hun må vokse og trives til glæde og velsignelse. Hvis hun, som Simon skriver, ligner mig, så vil jeg kun ønske for hende, at hun må blive bedre og lykkeligere, end hendes "abbasystir" har været. Jeg vil håbe, at Du har det godt, kære Sanne, og er oven senge; jeg tænker, at Simon i skyndingen har skrevet fejl dato der stod nemlig på kortet d.16de April, men det skulde vist være Maj. Nu tænker jeg, at Zakarias, den kære dreng, er kommen hjem, han skrev til mig d.16de, at han snart skulde rejse og da "Mjølner" gik fra København d.22de, har jeg tænkt mig, at han har rejst med den. Det sidste jeg fik fra ham, var hans billede, men der fulgte intet skriftligt med, så jeg tænker, det har været lige før han rejste, han sendte det. Nu vil jeg ønske, han må være forsigtig og ikke overanstrengte sig i nogen måde, thi det er vist af stor vigtighed for ham. Hvorledes går det med skolen i sommer, hvor mange piger har I? Kom der ikke flere end dem, der havde fået understøttelse, det er dog flere end I havde i fjor. Der er to Færinger her på skolen i sommer, en fra Ørdevig, hun er forlovet med Jørgen, Hanne Bettens broder, og så er der en datter af sysselmande Schrøder; hun er gift med en sømand og bor i København; hun har en lille dreng som hun har sat i pleje, mens hun er her. Hun lyver sig ikke fader til, munden står ikke på hende, men ellers er hun vist rigtig skikkelig og godmodig. Jeg kan ikke huske, om jeg har fortalt Eder, at jeg nu ikke længere skal være sygeplejerske her på skolen; til November kommer der en ny, og så flytter jeg fra sygehuset, men jeg bliver alligevel her på skolen. Sigrid siger, at hun fæster mig til bedstemor for hendes børn, men det er ikke godt at vide, hvorledes det vil gå; jeg får min egen stue med lys og varme og ophold i det hele. Jeg prøver at se så lyst på det som muligt, det måtte jo komme en gang, jeg kunde ikke længe blive ved, særlig vintertjenesten kunde somme tider blive stræng nok; men det er jo med en underlig følelse en tænker på at komme til at spise nådsensbrød hos fremmede. Men på den anden side må jeg jo være glad ved, at de under mig en krog at sidde i på mine gamle dage. Det er ikke sagt, at jeg skal leve så mange år.

Nu er jo den ny foredragssal tagen i brug og den er smuk, jeg tænker næsten ikke, nogen højskole har den så smuk, gid der nu også må lyde gode ord i den. Den blev indviet d.3die Maj, og det var en rigtig højtidsdag her på skolen, der var så mange mennesker, som salen på nogen måde kunde rumme, og der blev talt af Povl Hansen og skolens andre lærere, pastor Wulff og pastor Koch fra Ubberup. Povl Hansen talte rigtig godt den dag, Professor Nyrop var selv herude, han har jo givet tegningen til den ny bygning; han sagde ikke noget, men det behøvedes heller ikke, bygningen talte for ham; i det mindste til alle dem, der havde den mindste sans for, hvad der er skønt. Ellers går alt her som sædvanligt. Kommer ikke Kristian en gang imellem og besøger Eder, hvis han kommer så hils ham fra mig, nu længes jeg efter at høre fra ham. Nu skal Troels Trier have bryllup d.2den Juni; brylluppet skal stå i brudens hjem i Dalhus ovre ved Askov. Han er så den sidste af børnene, der holder bryllup, så er de borte fra Vallekilde allesammen på Sigrid nær. Du husker nok sløjdhuset, hvor væveskolen var, det bliver ikke brugt mere, og Povl Hansen og Sigrid vil nu give Troels det til sommerbolig. Det kan vist også indrettes til at bo i om sommeren, men om vinteren vilde det blive for koldt. Jeg tænker, Troels og Karen vil bo i København om vinteren, der har Troels også sit meste arbejde.

Jeg ønsker Eder nu en glædelig pinsefest, kære Simon og Sanne. Gud give, I må have det rigtig godt! Hils lille Else og lille Jakob, de er vel glade for søsteren.

De kærligste hilsener fra Eders gamle
Bette faster.

Hils Rasmus og alle Eders husfæller.

Vallekilde, d.23de Juni 1908

Kære Sanne!

Tak for Dit kære brev, det glæder ig altid at høre fra Eder; mine tanker vandrer mange gange i døgnnet over havet op til Eder på klippeøerne. Næste gang jeg får brev, venter jeg at høre, hvad Eders lille pige hedder. Har Du nogen god hjælp i sommer, kære Sanne, det trænger Du til, nu Du har Din lille pige at passe. jeg kan godt tænke mig, at Else og Jakob er glade for den lille søster. Nu er Else fyldt seks år, rigtig en stor pige, er det ikke d.17de Juni, det er hendes fødselsdag, den samme dag som Johannes; jeg tænkte også på hende den dag, den lille pige!

Nu rejser Johanne snart hjem, hun skrev i sit sidste brev, at hun rejste til August, og så skal hun vel snart have bryllup. Hun har lovet at komme herud og sige farvel til mig, inden hun rejser. Hun vil jo ind til Nykøbing, og så er det på vejen. Jeg føler mig så underlig ved at skulle flytte fra sygehuset, hvor jeg nu har gået i tyve år, men jeg tænker, det bliver bedre, når overgangen først er sket; så skal jeg ikke længere have det ansvar, som jeg mange gange har følt mig trykket og besværet af.

Nu er så Zakarias, den kære dreng, kommen hjem igen; jeg vil håbe at han er fornuftig og ikke i nogen som helst måde overanstrenger sig, så kan han nok med Guds hjælp blive helt rask med tiden. Det må blive en fornøjelig tur til Norge, bare nu vejret må blive godt, så de rigtig kan få set sig om i det skønne Norge. Jeg så for mange år siden et digt af Wergeland der begynder således: "Det er min sjæl en frydefuld trang at gæste Norges dale", jeg skrev det af, fordi jeg syntes det var så dejligt; mon I kender det, hvis ikke, skal jeg en gang ved lejlighed skrive det af til Eder.

Nu har vi den dejligste sommer, det er længe siden, vi havde sådanne sommerdage; vejret har været så omskifteligt, måske vi nu får rigtig sommer for en gangs skyld. I begyndelsen af August bliver der møde her på skolen af præster og andre teologer; men det er ikke for udenforstående, det er heller ikke noget, der kommer skolen ved undtagen for så vidt, at de låner hus her. Det er jo så nemt at samles på en højskole, hudrum er der, og mad kan de også få for en billig penge. Når præsternes møde er forbi, bliver der friskolelærerkursus, så falder der lidt af til os andre.

Nu har Gullak Jakobsen fået eksamen for anden eller tredje gang, og denne gang med godt resultat; han har fået en god anden karakter, og mere kunde han vist ikke vente. Jeg så det i et blad herude, jeg spejder altid efter, om der er nogen Færinger, der har fået eksamen, men det er noget, som sjældent sker. Der høres om nogen af dem, at de har fået studentereksamen, men så forsvinder de sporløst. Hvor kan det være, at de ikke når videre. Mon Gullak nu skal være kapellan hos provsten, det synes jeg en gang, der var tale om.

Når nu skolen er forbi, så rejser I vel alle sammen til Thorshavn, det er godt, at I har det gamle hjem at ty til. Hvorledes lever Din Svigerinde nu, er hun så nogenlunde rask. I de sidste dage har en af de folketingsmænd, det var med på Færø-Islandsturen, været her i besøg, han fortalte en aften helt fornøjeligt om rejsen. Han talte om den store gæstfrihed, de havde nydt deroppe, men mente han, den måtte de nærmest skrive på kongens regning. Det var jo for kongens skyld, det hele var lavet og så faldt der noget af til "os andre", som han sagde. Ikke før end i dag lige førend de rejste opdagede han kone og jeg, hun var nemlig med, at vi havde været elever sammen her på skolen for 35 år siden. I år har de en datter på skolen.

Hvis Du ser Kristian vil Du så ikke hilse ham mange gange fra mig; jeg skal skrive med næste skib, denne gang nåede jeg det ikke.

Hils så Din mand og Dine søde børn. Gud give I må have det rigtig godt!

De kærligste hilsener til Dig fra Din gamle

Bette faster.

Vallekilde, d.13de August 1908

Kære Simon!

Endelig er jeg da nået så vidt, at jeg kan få svaret på dit brev, som viste mig, at Du nok var vred over, hvad jeg en gang havde skrevet til Sanne; havd Anna har sagt kan jeg ikke påtage mig ansvaret for, det har måske også lydt værre, end det var ment. Hun plejer gjerne at sige sin mening uden omsvøb, men i grunden mener hun ikke noget ondt imod nogen, så meget tør jeg, uden at gå sansheden for nær, sige om hende som søster. Jeg kan nu ikke huske ordlyden af Din artikel i "Tingakros", men det, der stødte mig, var at Du angreb sysselmand Joen Christiansen for hans forhold til Nølsoyar Poul, som nu jo skal gøres til en helt og martyr, hvad jeg meget tvivler om, at han var, det er jeg ikke bange for at sige lige ud, om jeg så får alle Færinger imod mig. Jeg holder mig til virkeligheden, og jeg bryder mig ikke om, hvad der bliver digtet for at sætte N.P. i et skinnende lys og kaste skygge over på andre. Og når Du vil rigtig tænke Dig om, så kan jeg ikke se andet, end at Du må komme til at indse, at på på hvilken side Din sympathi saå end findes, så er det umuligt for Dig at skifte lys og skygge lige mellem de to, dertil kender både Du og alle de andre der tilbeder Nølsoyar Poul for lidet til virkeligheden. Alle angrebene på Joen Christiansen bunder jo til sidst i smædedigtet "Fuglakvædi", og det er en altfor løs grund at bygge på, når man vil søge historisk sandhed; N.P. giver der sit had og sin vrede luft imod dem, som han nu tror med eller uden grund har forurettet ham, og det er ham jo kun om at gøre for at tilfredsstille sit personlige had at male dem sorte og tillægge dem alt som ondt er og særlig sysselmanden, ham tillægges han lavhed i alle retninger, og det er det, jeg mener, der ikke i nogen som helst retning kan føres bevis for. Kan Du eller nogen fremlægge bevis for, at han var en skurk, så må jeg bøje mig, men indtil det er sket, holder jeg fast med min mening at Joen Christiansen ikke i nogen måde har gjort sig fortjent til den omtale han får og til de beskyldninger, der rettes imod ham af Nølsoyar Pouls tilhængere. J.C. var måske svag af karakter, men han havde en øm samvittighed, og intet i verden kunde fået ham til at værge sig imod beskyldninger, der rettes imod han ved at "sværge falsk", hvad han så end skulde lide, det tør jeg vidne om ham på hans grav. Og så vil jeg for mit vedkommende ikke skrive mere om dette, men lade de døde hvile i fred; de er nu både den ene og den anden der, hvor de ikke mere skal dømmes af mennesker, og didhen stunder vi jo også før eller senere, og der vil alt det opklares, som her forekom os dunkelt og uforståeligt. Jeg mener også, at vi for fremtiden skal lade alt dette ligge, og hver for sig beholde den mening, der for os synes at være den rette, så kan dette mellemværende gensidig betragtes som dødt og begravet.

Hvorledes går det med Eders skole til vinter, venter I så nogenlunde godt besøg, jeg tænker tit på Eder og ønsker, I måtte få alle dem, skolen kan rumme, men det er måske længe til endnu, inden det sker. Der har været så meget her i August måned, først møde af unge præster og kandidater, hvor blandt andre pastor Klavenæss fra Norge var med som taler; og senere har der været kursus for friskolelærere og lærerinder; det er nu de fornøjeligste mennesker af alle dem, der kommer her, friskolefolkene. De er ikke blevne gamle og fortørrede, om håret er grånet og ryggen bøjet; ja, det ser ud som, at det ældre kuld af friskolelærere er endnu mere ungt af sind end den yngre slægt. Ikke er det fordi de har levet under gode kår i det timelige, men det er det lyse syn på den gerning, de en gang i de unge år har givet deres kærlighed, der holder em unge op under det grånende hår.

Så må det være slut for denne gang.

Lev vel! Mange hilsener fra

Bette faster.

Vallekilde, d.8de Oktbr. 1908

Kære Simon og Sanne!

En hilsen må jeg sende Eder, skønt det er lidt travlt for mig i denne tid, nu skal jeg til at flytte med mine pakkenilliker, og det tager altid nogen tid, om der end ikke er ret meget at flytte med. Af denne verdens goder har jeg ikke ret mange, så de skal ikke tynde mig ned, når jeg en gang skal ud på den "sidste rejse". Det er godt ikke at være for jordbundet. Til Dig Simon vil jeg kun sige, at Du vel kender mig så godt, at Du ved, jeg ikke vilde tillægge Dig andet, end hvad Du havde sat Dit navn under; og hvis jeg har taget fejl af hvad Du og en anden har skrevet, så må jeg bede Dig undskylde. Jeg kan huske, at Din artikel var underskrevet med Dit navn, men måske jeg har forvekslet indholdet i Din med den anden, der stod i samme blad. Det er længe siden, og bladet havde jeg tillåns, så jeg er slet ikke i stand til at gengive, hvad der stod, og så kan vi også gerne lade den sag ligge. Meget af det, der bliver talt og skrevet om, ligger jo i det dunkle og kan næppe fuldt opklares, og det er det jeg mener, at hvad der nærmest grænser til det sagnagtige skal ikke udgives for fuldtud pålidelig historie. Der mener jeg, at Dr.Jakobsen er mere ukritisk end han som historiker har lov til at være.

Så er Kristian rejst til den anden ende af jordkloden, kan man næsten sige; jeg synes, han kunde sendt mig en lille afskedshilsen, når han skulde så langt bort, Gud give det må gå ham godt, og han må komme velbeholden hjem igen. Johanne skrev, at hun skulde op og besøge Eder, nu skal hun jo snart have bryllup, I kan vel ikke komme med, det er ikke så lige til at rejse med børneflokkene og endnu mindre at rejse fra den. Sunneva skal vel også have bryllup inden længe. En af hendes svogre, Elieser Mortensen, er på gymnastikkursus her på skolen i denne måned, og til vinter skal han på Tune landbrugsskole; han er rigtig flink, jeg kan så godt lide ham, han er ikke storsnudet eller hoven, som mange af den slægt har ord for at være. Sidst i Septbr. var der efterårsmøde her på skolen, og her var så pastor Helveg med som taler; han var lige kommen hjem fra sin Amerika rejse og om den fortalte han, så vi måtte lytte både med smil og tårer; de vilde vist gerne, han skulde blevet derovre med det samme, og jeg tror ikke, han mere vil trives herhjemme. han rejser vist, når man mindst aner det; hans sønner vil også lægge deres fremtidsgæring mellem det danske folk i Amerika; de rejser begge derover, når de er færdige med deres studier, Halvdan som præst Hjalmar som læge.

Nu hører jeg, at Jakob Dahl er kommen til Færøerne, men Marie er nok ikke kommen derop endnu; fra hende hører jeg aldrig mere, jeg har skrevet et par gange til hende men ikke fået svar, og nu ved jeg ikke, hvor hun er.

Ja, nu må jeg nok slutte, hvis brevet skal med i dag. Lev nu vel, kære venner, I og hele Eders hus! Hils de søde små børn, og så Gud i veld, og lykke og velsignelse til vintergæringen! Mange kærlige hilsener fra Eders

Bette fæster.